

2105'E YOLCULUK

Reha Alpay

Yanlış hatırlamıyorsam bir ay kadar önceydi, az kalsın o mesajı siliyordum, konusu "2105'e yolculuk etmek ister misiniz?" idi. Yine bir reklam diye düşünmüştüm önce. Sonra merak edip okuyunca birisi eğlence olsun diye göndermiş diye düşündüm. Sırf eğlenceye katılmak için yanıt vermeye karar verdim. Özelliklerim aranan niteliklere uygundu; maceracı, genç, dinamik, atletik v.s. Bir kaç esprili yazışmadan sonra karşıdaki gayet ciddi mesajlar yazmaya başlayınca iyice heyecanlanmaya başlamıştım. Sonunda da istenen koşulları kabul edip geleceğimi söyledim. Ardından verilen talimatlara uygun olarak Kabataş deniz otobüsü terminaline gittim.

- Merhaba.

Evet oydu, aynen tariftaki gibi, uzun boylu, esmer, siyah kalın gözlüklü.

- Merhaba, biraz geciktin, "yoksa ekildim mi?" diye düşünmeye başlamıştım

- Yok hayır biletleri alıyordum, Yalova'ya gidiyoruz. Yürüyüş oradan başlayacak.

- Tamam.

Sesi çok zor konuşuyormuş gibi çok hafif çıkıyordu. Genç görünmesine karşın bu haliyle yaşlı bir insan izlenimi veriyordu.

- Grupla orada mı buluşacağız?

- Yalova'da değil. Yolda anlatırım. Dün gece heyecandan pek uyuyamadım, kendimi halsiz hissediyorum. Deniz otobüsünde de kestirirsem kırılmazsın değil mi?

- Yok hayır merak etme.

Türkçesi biraz farklıydı, biraz Türkî Cumhuriyetlerinden gelenler gibi. Gerçekten bir yere oturur oturmaz kestirmeye başladı. O kadar çok şeyi merak ediyordum ki. Bu durum hoşuma gitmese de yapacak bir şey yoktu.

Yalova'da bindiğimiz otobüsten inip yürüyüşe başlayınca yine konuşmaya çalıştım, ama arkadaş belli ki pek hoşsohbet değildi.

Uzun süre yürüdük. Neredeyse hava kararacaktı, ormanın içinde ağaçların arasına daldık. Biraz ilerledikten sonra çalılırlar arasına saklanmış bir çantayı buldu. Çantayı açıp içinden iki uyku tulumu çıkardı ve birini bana verdi.

- Şurada biraz uyuyalım. Hava kararınca bizi alacak araç gelecek.

- Olur, ben de yorulmuş zaten.

Yorgunluktan olacak, uyku tulumunun içine girer girmez uyku bastırdı.

- Uyan artık, gitme vakti geldi.

Ortalık kapkaranlık olmuştu. Gözlerimi ovuşturup sağı solu görmeye çalıştım. O da ne? Yanı başımızda kocaman bir araç vardı.

- Buna mı bineceğiz?

- Evet hadi çabuk ol.

Önce o bindi, arkasından ben ve ardımdan hemen

kapı kapandı. Önde iki koltuk vardı. Boş olana oturdum. Bana bir kulaklık ve saat uzattı.

- Kulaklığı tak ve saatini değiştir. Senin saatin artık işe yaramayacak.

Ben saati değiştirirken araç havalanmaya başlamıştı bile. İnandırıcı gibi değildi, uçuyorduk. Bu arada kulaklıktan onun sesini çok net olarak duymaya başladım:

- Evet, şimdi senden özür dileyip bazı şeyleri açıklamak durumundayım. Yalnız ikimiz bu yolculuğa gidiyoruz ve ben senin gibi İstanbul'dan bir katılımcı değilim.

- Yani ne demek istiyorsun?

- Ben aslında o sözünü ettiğim 2105'den gelen kişiyim. Güvenlik kaygısıyla bunu sana daha önce söylemek istemedim. Umarım bu kaygımı anlarsın. Kötü niyetli biri beni 2005'te tutmak isteyebilirdi. O zaman da bu deney başarısızlıkla sonuçlanırdı.

- Yani sen gerçekten 2105'te mi yaşıyordun?

- Evet, umarım kazasız belasız birlikte 2105'e varırız. Eminim o zaman inanırsın.

Bana söyledikleri hâlâ şaka gibi geliyordu. Son mesajda buluşup birlikte daha geniş bir grupta birleşip 2105'e yolculuk edeceğimizi ve oradan gelen birisinin bize rehberlik edeceğini söylemişti. Ben bunu daha çok ütöpik bir kamp projesi gibi algılamıştım. Hele 2105'ten gelen adamı hiç ciddiye almamıştım. Ütopyalar konusunda bir guru filandı her halde. Hani bazen yoksa gerçek olabilir mi diye düşündüğüm olmuştu ama. Nerde o günler, birisi oralardan gelecek de beni seçip zaman makinasıyla götürecek. He he. Olacak şey değildi yani.

Bir süre ne diyeceğimi bilemeden kaldım.

- Dünyanın yörüngesinde bir kaç tur attıktan sonra ivmemiz artacak ve zaman içinde ilerlemeye başlayacağız. Bu geriye doğru gitmekten daha kolay. Bir sorun çıkacağını sanmıyorum.

Ağzım bir şeyler söylemek için açıktı, ama ne söyleyeceğimi bilemiyordum. Pek dalga geçiyor gibi bir hali yoktu. Zaten bu arada bir uçakla çıkamayacağımız kadar yükselmiştik.

- Seninle daha önce çok konuşmak istemedim, çünkü sizin Türkçeniz bizimkinden çok farklı. Senin anlayacağın şekilde bir şeyler söylemek için yalnız belleğimi zorlamam yetmiyor, bir de sesimi çok yükseltmem ve sizin vurgularınızı becerebilmem gerekiyor. Oysa şu anda bizim Türkçe dilimizle konuşuyorum, bilgisayar bunu senin anlayacağın Türkçe'ye çeviriyor. Bu şekilde kolayca anlaşabiliriz. Senin söylediklerini de bizim Türkçe'ye çevirecek.

- Hımm, anlıyorum.

- Şu anda 2030'u geçiyoruz.

- Peki yine Yalova'ya mı ineceğiz?

- Hayır, ben Latin Amerika'da Amazon'lara yakın bir bölgede yaşıyorum. Oraya ineceğiz.

- Peki nasıl oldu da oraya göç ettin?

- Geçen yüzyılın ortalarında Anadolu'nun yarısı çöl olunca önemli bir nüfus Latin Amerika'ya göç etmiş. Benim ailem de onlardan.

- Geçen yüzyıl mı? 21. yüzyıl mı demek istiyorsun?

- Evet, bu şekilde konuşmaya alışmalısın artık. Biraz sonra 2105'e varacağız. Ama aslında haklısın hâlâ 21. yüzyıldayız değil mi? Benim için bu seyahat biraz kabus gibiydi. En kısa sürede kendi zamanıma dönmek istiyorum. Beklediğimden çok zor oldu.

- Neden?

- Yeterince hazırlık yaptığımı düşünüyordum. İnsanlarla konuşabileceğimi, iletişim kurabileceğimi sanıyordum. Oysa "Sen ne biçim Türkçe konuşuyorsun, nereden geldin?" gibi sorular sorup beni zor duruma düşürdüler. Önceden hazırladığım hikayeleri anlattım, ama bilmiyorum, rahatsız ediciydi. Bizim toplumumuzda bu tür sorular bu şekilde sorulmaz. Zaten herkes çok yüksek sesle konuşuyordu, çevrede sürekli bir gürültü vardı, araba sesleri, sirenler. Bir de tutuklanmak korkusu filan. Sonunda kimseyle konuşmamaya karar verdim. Neyse ki İnternetteki iletişimler ilginçti. Ama orada doğru adayı seçmek vakit aldı.

- Çok başvuran oldu mu?

- Hem de nasıl. Ama bir çoğu senin kadar ciddi değildi. Laf olsun diye yazan bir yığın insan oldu. Neyse ki bu tür davranışları daha önce çok ayrıntılı olarak incelediğim için işin içinden nasıl çıkabileceğime karar vermek zor olmadı.

- Ben saat diye taktığım bu nesneyi hiç anlamadım. Bunun üzerindeki düğmeler ne işe yarıyor?

- Aslında sizin dilinize çevirirken ona ne ad vereceğimizi pek bilemedik. O daha çok sizdeki cep telefonunun işini görüyor, ama küçük bir bilgisayar da içeriyor. İçinde güçlü bir mikrofon var ve o düğmelerle işlevini değiştirebiliyorsun. İstedinde bir ana bilgisayara komut göndermek için de kullanabilirsin. Ben kendi küçük bilgisayarımı çeviri amacıyla kullanacak şekilde ayarladım. Diğer işlevlerini sonra gösteririm.

- Oooo sizde teknoloji bayağı ilerlemiş. Her şeyi 100 gramlık bir saate sığdırmışsınız.

- Her şeyi demek doğru olmaz, günlük yaşamda sık sık ana bilgisayarlara bağlanmak durumunda kalıyoruz. Varınca nasıl yaptığımızı görürsün.

- Bu kadar hafif cep telefonu güzel. Fotoğraf da çekiyor mu?

- Yok hayır. Neden sürekli fotoğraf çekmeye ihtiyaç duyalım ki? Gerektiğinde yanına kamera alabilirsin. Bu arada benim gerçek adım Sandino.

- Tanıştığımıza memnun oldum. Senin adın da Türkçe değil.

- Evet bizimkiler biraz tarih meraklısı radikallermiş. Öyle ad koymuşlar.

- Yoksa Latin Amerika'da asimile mi oldular?

- Asimile olmak? Bu kavram çoktan tarihe karıştı. Bizim kentimizde Türkçe, Fransızca, Portekizce ve bir yerli dili olan İnayama dilini konuşanlar hep birlikte yaşarlar. Çoğu kentli tüm bu dilleri anlar ve konuşur. İnayama gibi neredeyse tümüyle ortadan kalkmış halkların bile dillerini ve kültürlerini yaşatmaya ve yaygınlaştırmaya çalışıyoruz. Bu çaba bize yaşadığımız yöreyi tanımamızda çok yardımcı oluyor. Zaten 21. yüzyılın ortalarında o kadar çok insan başka yurtlara göç etmiş ki farklı halklar kültürel anlamda birbirine çok karışmış.

- Peki senin ailen orayı neden seçmiş?

- Küresel ısınmanın felaket haline dönüştüğü dönemde BM kararlarıyla uygulanan karbon vergilerinden ötürü büyükbaş hayvancılığında maliyetler çok artmış, karlı olmaktan çıkmış. Kimsenin et almaya gücü yetmeyince hükümetler de tarım yapacak insanları hayvan çiftliklerinin toprağını satın almaya teşvik etmiş. İşgücü pahalı olduğu için çiftlik sahiplerinin tarıma geçme şansı da olmamış. Böylece çeşitli ülkelerden gruplar Latin Amerika'da toprak satın alıp yerleşmişler.

- İlginç hikaye

- Evet, o dönemde piyasa ekonomisi içinde küresel ısınmaya karşı alınan ilginç önlemler olmuş. Ama gerçek çözümler tüm halklar ayaklanana kadar başlatılamamış. Halk önce bankalardan paralarını çekip, bankalara olan tüm borçlarını reddetmiş. Ekonomi felç olmuş. Hükümetler aciz kalınca halk kendi yönetimini kurmuş. İlk yaptıkları iş de ulusötesi şirketlerin denetlediği üretim süreçlerini yerelleştirmek olmuş.

- Bu daha da ilginç. Bunları sonra bana detaylı anlatmalısın. Ama yerelleştirmekten kastın ne?

- Şirketler ve hükümetler işlemez hale gelince kimse gönüllü olarak kocaman fabrikalarda kendilerinden binlerce kilometre uzaktaki insanlar için üretim yapmaya yanaşmamış. Bir süre ciddi bir kaos yaşanmış. Temel ihtiyaçlar daha çok karşılıklı değişim ya da geri dönüşüm yoluyla sağlanmış. Sonra milyonlarca insanı bu

Asimile olmak? Bu kavram çoktan tarihe karıştı. Bizim kentimizde Türkçe, Fransızca, Portekizce ve bir yerli dili olan İnayama dilini konuşanlar hep birlikte yaşarlar. Çoğu kentli tüm bu dilleri anlar ve konuşur. İnayama gibi neredeyse tümüyle ortadan kalkmış halkların bile dillerini ve kültürlerini yaşatmaya ve yaygınlaştırmaya çalışıyoruz. Bu çaba bize yaşadığımız yöreyi tanımamızda çok yardımcı oluyor. Zaten 21. yüzyılın ortalarında o kadar çok insan başka yurtlara göç etmiş ki farklı halklar kültürel anlamda birbirine çok karışmış.

fabrikalarda ve devasa ulaşım araçlarını yürütmek için çalışmaya ikna etmenin olanaksız olduğu anlaşılmış. Onun yerine on binlerce mühendis seferber olmuş ve dev fabrikalardaki merkezi üretim yerine daha küçük makinalarla yerel üretimi olanaklı hale getirecek bir dönüşümü gerçekleştirmişler. Hatta zamanla üretim birimlerinin boyutu daha da küçülmüş. Şu andaki üretim birimlerini görünce daha iyi anlarsın.

Sonunda varmıştık. İniş düşündüğünden kolay oldu. O aracı kapalı bir garaja park ederken ben de sağa sola bakıyordum. Başka kapalı garajlar da vardı. Burası daha çok bir araba park yerine benziyordu. Ama ortada hiç araç yoktu. İşini bitirince bir başka garaja girip oradan daha önce hiç görmediğim tipte bir bisiklet çıkardı. Üç tekerlekli bu bisiklet, iki kişinin oturacağı şekilde tasarlanmıştı. Yere oldukça yakın oturulduğu için devrilme riski yok gibi görünüyordu. Arka tekerlerin gerisinde de çantaları koyacak bir bölüm vardı.

- Arkaya geç, sen de pedallara asılırsan daha çabuk gideriz.

Arkadaki bölüme oturdum. Gerçekten pedal çevirme kolaylığı açısından çok iyi tasarlanmıştı:

- Çok güzel tasarım.

- Aslında sizin zamanınızda da bunlar varmış, tek kişilik olanları tabii. Ama hem pahalı olduğu için hem de yollar arabalarla dolu olduğu için yaygınlaşmamış.

- Hiç duymamıştım bile.

İleride görülen evlere doğru gidiyorduk. Evler çoğunlukla iki katlıydı. Arada tek katlı olanlar da vardı. Bahçeler oldukça yeşil görünüyordu.

Evlerin olduğu yere varmamız çok sürmedi.

- Ortalıkta pek kimse yok, bugün Pazar mı hâlâ?

- Hayır Pazar gününü tercih etmedim. Öyle olsa herkes konsey toplantısında olurdu.

- Konsey nedir?

- Kent konseyi, bir yıl boyunca verilen kararları yürütmekle yükümlü kurul. Bu yıl sıra bizde.

- Siz kimsiniz?

- Biz kentin Güneydoğu kanadıyız. Kent dört idari bölümden oluşuyor. Her yıl biri konsey görevini üstleniyor. Bu modeli daha önce Asya'da bir yerde uygulamışlar. Böylece her yıl konsey seçimi yapmak gerekmiyor. Üstelik bu sistemde konseyi üstlenen her kanat en iyisini yapmaya çalışıyor. Bir tür yarış gibi.

- Çok iyi anlamadım.

- Daha önce konsey için seçim olurdu. Seçilen 500 kişi bu görevi yürütürdü. Oysa bu sistemle diyelim bu yıl Güneydoğu'da yaşayan herkes bu görevi ortak paylaşıyor. Gelecek yıl da Güneybatı'dakiler konseyi devralacaklar. Dolayısıyla herkes birbirinin gerisinde kalmak istemiyor ve daha fazla iş yapmak için çalışıyor.

- İyi de siz her şeyi kolaylaştırmışsınız, anladığım kadarıyla fabrika, yol filan yapmakla uğraşmıyorsunuz. Bu konsey neyle uğraşıyor ki?

- Olur mu? Hâlâ sizin tahrip ettiklerinizi yeniden yerine koymak için uğraşıyoruz.

- Gerçekten mi?

- Tabii, sözgelimi bizim koruluğu genişletmemiz gerek. Odun ihtiyacı için uzaklara gitmemiz gerekiyor. Sizin zamanınızda bu bölgede on binlerce ağaç kesilmiş. Ayrıca çölleşen bölgeleri yeşillendirmek için projeler var. Dünyanın her yerinden insanlar bu projelere katılıyor. Biz de destek veriyoruz.

Bu arada bir evin arka bahçesine doğru saptık. Evlerin zaten bahçe duvarları ya da çitleri yoktu. Ancak bazı evlerin arasındaki ağaçlar ve çalılar duvar gibiydi. Bazıları arasında ise giriş yolu vardı. Bisikletten inince arka bahçe dışarıdan görüldüğünden daha büyük geldi bana:

- Bisikletten inip yukarıdan bakınca daha ilginç görünüyor. Bunların hepsi sebze mi?

- Evet sebze ve baharat ihtiyacımızın çoğu buradan karşılanıyor. Çeşitlilik için komşularla değiş tokuş da yapıyoruz.

Evden bir kadın çıktı ve Sandino'ya bir şeyler fısıldadı. Onlar bir süre fısıldaştıktan sonra kulaklıktan farklı bir ses duymaya başladım:

- Hoş geldin. Yolculuk yorucu değildi umarım.
- Hoş bulduk, fena değildi, eğlenceliydi.
- İçeriye buyurun.

İçeriye, geniş bir salona girdik. Sandino yer gösterdi.

- Siz nece konuşuyorsunuz?
 - Çevrilmeden anlamıyorsun değil mi?
 - Yok, zor duyuyorum zaten.
 - Evet şimdi benim 2005'te neler çektiğimi daha iyi anlıyorsunuzdur. Bana göre siz sürekli bağıyorsunuz. Belki de ortalık orada çok gürültülü olduğu için.
 - Sizin burası da ıssız orman gibi sessiz. Sonra ortalıkta kimse yok.
 - Ortalıkta fazla kimsenin olmamasının bir nedeni de biziz. Ben henüz havadayken yaptığım kayıtları ana bilgisayara aktardım. Bir çok kişi şimdi onları okuyup, dinleyip, görüntülere bakıyordur.
 - Bu ana bilgisayar nerede?
 - Her evde var, bizimki yandaki çalışma odasında. Benim yüklediklerime oradan ulaşıyorlar. Sana göstereyim.
- Yandaki çalışma odasına geçtik. Gösterdiği bilgisayar bizim kullandığımız PC'ler gibiydi, ancak monitör yoktu.

- Monitör nerede?
- Sizin zamanınızda kocaman monitörler vardı değil mi? Onları üretmek çok fazla kimyasal madde ve işlem gerektirdiği için uzun süre önce o teknoloji bırakılmış. Biz görüntüyü projektörlerle yansıtıyoruz, göz için de daha sağlıklı. Üstelik taşınması da daha kolay. İsteyen alıp odasına götürüyor. Bizim evde beş projektör var.
- Evde kaç kişisiniz? Beş tane çok değil mi?
- Biz çok kalabalık değiliz, 6 yetişkin ve 4 çocuk. Bu arada bizim ev kavramımızı da

açıklamalıyım. Biz bu bahçeye bakan dört yapının hepsine birden ev diyoruz. Biri çocukların, biri yetişkinlerin, biri ortak kullanım alanlarını, salon, mutfak, misafir odası v.s.yi kapsıyor. Sonuncusu da işlik (atölye). Orada elbise üretiyoruz.

- Elbise mi üretiyorsunuz? İşlik bu iş için çok küçük görünüyor.

- Evet, tasarımı burada çalışma odasında yapıyoruz, bilgisayarın başında. Gel işliğin de göstereyim.

İşlik dediği yer, bahçenin arka tarafında, sebzeilerin ekili olduğu yerlerin ötesindeydi. Bu tek katlı, garaj benzeri yapıya girdik. Ortada büyükçe dikiş makinasına benzer bir makina vardı. Duvarlardaki raflarda da bir miktar kumaş depolanmış durumdaydı.

- Bilgisayarda yaptığımız tasarımı verince bu makina istediğin her türde giysiyi üretiyor, etek, pantolon, gömlek, entari, ne istersen. İnsanlar bize gelip kumaş ve model beğenirler. Biz de onların ölçülerini alıp, istedikleri gibi üretimi yaparız. Bazen bilgisayar ağında çok özgün modeller bulur, onlardan isterler. Bazen de biz yeni modeller bulur, onlara öneririz.

- Peki hazır giysi üretilmiyor mu?

- Hayır, neden üretelim ki. İnsanlar ihtiyaç duyunca gelip sipariş ediyorlar, yaklaşık bir haftada teslim ediyoruz. Kumaş da kentte üretildiği için çok uzun süre almıyor. Bazı iplikler uzaktan geliyor, ama kumaş üreticileri

Her şey değil ama, tükettiğimiz çoğu şey ya bu kentte ya da bu bölgede üretiliyor. Sizdeki merkezi üretimle karşılaştırınca bu çok daha verimli. Sizdeki verimlilik anlayışını anlamak pek kolay değil zaten. Çok basit bir ayakkabı için bile deriler yüzlerce kilometre ötedeki kocaman bir fabrikaya gönderiliyor. Üretilen ayakkabılar da oradan binlerce kilometre uzaktaki tüketiciye taşınıyor. Sonuçta ulaşım için binlerce insan köle gibi çalışıyor. Bizde ayakkabı üretmek için kullanılan makinalar bir sefer taşınıp yerine ulaştırıldıktan sonra, yerel malzemeler kullanılarak üretim yapılıyor.

onları belli miktarda bulunduruyorlar. Pamuk ipliğini buradaki pamuk üreticileri üretiyor.

- Peki her şey mi böyle üretiliyor? Yerel yani?

- Her şey değil ama, tükettiğimiz çoğu şey ya bu kentte ya da bu bölgede üretiliyor. Sizdeki merkezi üretimle karşılaştırdınca bu çok daha verimli. Sizdeki verimlilik anlayışını anlamak pek kolay değil zaten. Çok basit bir ayakkabı için bile deriler yüzlerce kilometre ötedeki kocaman bir fabrikaya gönderiliyor. Üretilen ayakkabılar da oradan binlerce kilometre uzaktaki tüketiciye taşınıyor. Sonuçta ulaşım için binlerce insan köle gibi çalışıyor. Bizde ayakkabı üretmek için kullanılan makineler bir sefer taşınıp yerine ulaştırıldıktan sonra, yerel malzemeler kullanılarak üretim yapılıyor. Bu makineler küçük olduğu için bakım da büyük ölçüde makineyi kullananlarca yapılıyor. Büyük bir sorun varsa makina ustalarına gidip onlardan yardım istiyoruz. Bazen de makinanın tasarımı geliştiriliyor. O durumda yine makina ustaları parçaları değiştirip yeni tasarımı uyguluyorlar.

- Peki makina tasarımını kim yapıyor?

- Tasarım sürekli geliştiriliyor ve bu süreç herkes katılıyor. Bizim gibi nihai üretimi fiilen yapanlar ve makinanın kendisini üretenler dünyanın dört bir yanından katılıyorlar. Öneriler tartışılıyor, değerlendiriliyor. Buna göre örnek yeni modeller üretiliyor. Seçilen kişiler bunları deniyor ve sonuçları aktarıyor. En çok tartışılan konulardan biri yeniliklerin nasıl uygulanacağı. Genelde makinelerin tümüyle değişmesinden kaçınmaya çalışıyoruz. Bu zorunlu olduğunda bile önceki modelin parçaları yeniden kullanılmasını istiyoruz. Makinalar olabildiğince esnek yapıda tasarlanıyor ki ileride değişiklikler kolayca uygulanabilsin.

- Bu süreç bilgisayar ağında ileti paylaşarak mı yürüyor?

- Yalnız iletilerle değil, nihai kararlar için konferanslar düzenliyoruz. Bizim projektörlerimiz üç boyutlu görüntü sağlıyor, bu da bilgisayar ağında konferans düzenlemeyi kolaylaştırıyor. Herkes kendisini sanki aynı salondaymış gibi hissediyor. Sunuşlar yapılıyor, her konu tartışılıyor ve kararlar veriliyor. Sonuçta alınan kararları herkes uygulamak zorunda değil,

ancak geliştirilen yenilikler mutlaka paylaşıyor. Bunların sonuçları da ister olumlu ister olumsuz tüm dünyaya duyuruluyor. Böylece yenilikleri uygulamakta diğerlerinin karar vermesi kolaylaştırılıyor. Kimileri yenilikleri biraz geriden takip etmeyi tercih ediyor.

- Anlattıklarından ortalığın niye sessiz olduğu anlaşılıyor, her şeyi böyle küçük makinalarda üretince gürültülü fabrikalara da ihtiyaç kalmıyordur.

- Doğru, hadi mutfağa gidelim, neredeyse yemek zamanı.

Mutfak salona bitişikti ve oldukça genişti. Büyük bir yemek masası vardı. Benim daha çok mutfaktaki aletler ilgimi çekti.

- Bu nedir?

- O bizim fırınımız, odunla çalışıyor.

- Bu biraz ilkel değil mi? Odunları parçalamak, yakmak filan çok zaman almıyor mu?

- Odunlar önceden ufalanıyor ve fırın gerektiği kadarını otomatik olarak alıyor, bizim için doğalgaz kullanmaktan daha zor değil. Fırın aynı zamanda elektrik de üretiyor, yani termik santral gibi işlev de görüyor. Çatılardaki güneş panellerinin ürettiği elektrik yeterli gelmediği zamanlarda devreye giriyor.

- Peki merkezi bir elektrik ağı yok mu?

- Hayır, merkezi elektrik sisteminin maliyeti çok yüksek. Biz hem güneş panellerinden elektrik üretiyoruz, hem de burada ekmek yaptıkça ya da yemek pişirdikçe elektrik üretiyoruz. Kışın da aynı sistem ısınma için kullanılıyor. Hem ısıtıyoruz hem de elektriğimizi üretiyoruz. Üstelik üretilen 12 volt elektriği hemen 220 volta çevirmek yerine çoğu yerde 12 volt kullandığımız için verimlilik daha yüksek. Çok fazla enerji gereken yerlerde rüzgar türbinleri bu ihtiyacı sağlıyor. Genelde tersanelerin ya da demir atıklarından çelik üretilen yerlerin çevresinde rüzgar türbinleri görürsün.

- Ekmeği de kendiniz mi yapıyorsunuz?

Bakkaldan alacak bir şeyiniz kalmıyor her halde?

- Ekmek hamurunu hazırlayan aletimiz var. Güzel kurabiye ve pizza hamuru da hazırlıyor. Sizin zamanınızdakiler gibi küçük de değil. Bir seferde iki-üç ekmeklik hamur çıkartıyor. Fırına attın mı iş bitti. Bizde bakkal yok zaten. Neye ihtiyacın varsa üreticiye gider alırsın. Nasıl bize elbise sipariş etmek için geliyorsa, biz de neye ihtiyacımız varsa onu üretenlere gider ya sipariş ederiz ya da hazırda alırız. Un için buğday ya da çavdar üreticisine, bal için bal üreticisine gideriz. Bu aynı zamanda herkesin birbiriyle iletişim içinde olmasını ve dertlerini paylaşmasını da sağlıyor. Tabii önceden bir telefon edip stokta ne var diye sorarız. Çok fazla talep olursa üreticilerin de diğer kentlerdeki üreticilerle haberleşip onlarla değiş tokuş yapması filan gerekebiliyor.

- Peki sürekli çok fazla talep olursa ne yapıyorsunuz?

- Neden olsun ki? Zaten önceki yıllardan bir fikrimiz oluyor. Sözgelimi biz daha çok yaza girerken ve kış başında çalışıyoruz. Aslında o dönemlerde bahçede de çok iş oluyor, ancak ondan sonra rahatlıyoruz. Kullandığımız malzemeler çok dayanıklı. Hazırladığımız giysiler en az on yıl gidiyor. Sık sık yeni bir şeyler giymek isteyenler oluyor, ama onların sıkıldığı giysileri başkaları alıp giyiyor.

- Giysi çok sorun olmayabilir, ama başka bir ürün için çok talep olursa, sözgelimi bilgisayar ya da kamera gibi?

- Belirli bir alanda çok talep olup da üretim bunu karşılamazsa konu kent çapında tartışılıyor ve kent meclisi sorunun nasıl çözüleceğine karar veriyor. Ya o konuda çalışacak yeni gönüllüler çıkıyor ya da başka alanlarda üretim fazlası varsa başka kentlerle değiş tokuş yaparak ihtiyaç karşılanabilir mi, diye bakıyoruz.

- Diğer kentler ihtiyacınızı karşılıksız olarak vermeye yanaşmıyor mu?

- Geçici olursa verirler. Her kent dayanışmayı sever. Ama sürekli olarak ihtiyaç olacaksa bunun karşılıksız istenmesi hoş karşılanmaz. Hiç bir kentin halkı gereksiz yere fazladan çalışmak istemez değil mi? Bizde bilgi paylaşmak esastır.

Her kentin gerekli bilgiyi ve teknolojiyi edinip kendi ihtiyacını karşılaması beklenir. Gerekirse bu konuda onlara yardım edilir. Belirli konularda uzmanlaşan kentlerin o alanda üretimi geliştirmeleri için diğer ihtiyaçlarının karşılandığı oluyor, ama bu çok yaygın bir durum değil. Sözgelimi kimi meyvalar çok seviliyor ve bunlar her yerde üretilmiyor. Onları üretenler bir çok ihtiyaçlarını dışarıdan karşılayıp, o meyvalarla değiştiriyorlar.

Dün akşamki yemek gerçekten baştan çıkarıcıydı: Çeşit çeşit mezeler, salatalar. Şarap eşliğinde daha çok 2005 üzerine muhabbet ettik, bir çok konuda meraklarını gidermeye çalıştım. Onlar da tarih bilgilerini döktürdüler. Bugün dinlenme günü. Yarın ise yakın bir kentteki konsere gideceğiz.

Sabah kahvaltıdan sonra Sandino yolculuk edeceğimiz minibüsle geldi. Dediğine göre bu araçlar ilk geldiğimizde gördüğüm garajlarda saklanıyormuş. Kent içinde acil durumlarda ve büyük yükleri taşımada kullanıldığı gibi diğer kentlere ulaşım da bu araçlarla yapılmıyormuş. Minibüsün arka bölümü yükler için ayrılmıştı. Buraya büyükçe bir makina parçasını yerleştirmişlerdi.

- Bunu orada üretiliyorlar mı? Neden biz oraya götürüyoruz?

- Yakın kentlerdeki mühendisler işbölümü yapıyorlar. Yoksa her türlü makina hakkında öğrenmeleri gereken çok fazla ayrıntı olur. Sürekli haberleşip yapılması gereken işleri aralarında paylaşırlar. Öbür türlü tasarım sürecine katılacak vakitleri olmazdı. Bizde üretim rutin bir çalışma süreci değil, daha çok doğayı tanıma, onu daha üretken kılma süreci olarak algılanır. Tasarım süreci de daha az malzeme ve enerjiyle gereksinimleri daha etkin olarak karşılama sorununa yanıt arar. Tabii burada enerji deyince hem insanların hem de makinaların tükettiği enerjiyi kastediyorum.

- Başka ne götürüyoruz?

- Biraz da iplik götürüyoruz.

Bu arada minibüse yerleştik ve yola çıktık. Yollar asfalt olmadığı için aracın fazla hız yapma şansı yoktu. Zaten söylediklerine göre hız sınırı kırk kilometreydi. Kentin dışına çıktık ve yol bir süre sonra bir demiryoluna paralel hale geldi. Orada tren istasyonuna benzer bir yapı vardı. Buraya yanaştık, araçtan indik. Sandino kolundaki telefon aracılığıyla bazı komutlar verdi. Minibüsün üzerinde durduğu platform alçalmaya başladı ve minibüs yer altında kayboldu. Platform boş olarak yeniden yükseldi. Biz istasyona girip bir süre bekledik. Az sonra demiryolunun uzantısı gibi görünen bir platform minibüsle birlikte yükseldi. Minibüsün lastik tekerleklerinin yerini birbirlerinden daha aralıklı olan tren tekerlekleri almıştı. Sandino yine telefonla komutlar verdi. Minibüs demiryolunda ilerleyerek önümüze geldi. Burası insanların araca binmesi için özel olarak hazırlanmıştı. Araca yeniden bindik.

- Yine bu araçla mı yola devam edeceğiz?

- Evet, bu iş aklına yatmadı mı?

- Bizim koca trenlerden sonra biraz garip geliyor.

- Küçük araçlar demiryolu üzerinde en az büyük araçlar kadar verimli çalışıyor. Üstelik demiryolunun yapım maliyeti daha düşük oluyor ve kaza riski de daha düşük. Bu şekilde gördüğün gibi gidiş geliş iki yola sahibiz. Yolda daha küçük araçlar da göreceksin. İnsanlar bunlarla dünyanın beş kıtasını geziyorlar.

- Peki yol üzerinde araç sayısı çok olunca?

- Bu sorun değil, çünkü tüm araçlar aynı hızla gidiyor. Sinyalizasyon sistemi bunu kontrol ediyor. Trafığın yoğun olduğu yerlerde daha fazla sayıda ray var ve bazı yollar daha hızlı. Geçişler güvenli bir sinyal sistemiyle sağlanıyor. Asfalt yollardan hem daha güvenli hem de doğaya etkisi çok daha az. Ayrıca sürücünün işi de çok kolay.

- Anlaşılması zor, ya bir araç yolda kalırsa?

- Demiryolu üzerinde onu başka bir araçla itmek çok zor değil. Sinyal sistemi sensörler sayesinde duran araçtan otomatik olarak haberdar olup hemen önlem alıyor ve diğer araçları

yavaşlatıyor. Zaten gördüğün gibi genelde çok fazla trafik olmuyor.

- Doğru ya siz sabah akşam işe gidip dönmüyorsunuz.

Konser çok hoştu. Dinlendirici bir müzik ve eğlenen insanlar. Dün gece o kentte kaldıktan sonra bu sabah geri döndük. Ben bu arada 2005'e dönmemeye karar verdim. Burada özgürlük nedir onu daha iyi anlıyorum. Artık ara sıra size izlenimlerimi yazarım, hoşça kalın.

Toplumsal Ekoloji Dergisi'ne
abone olmak için

www.abonet.net

Tel : (0212) 210 01 10 (5 hat)

Faks: (0212) 222 27 10